

PSLO 10597

కామసాల శ్రీవాసులు

లక్ష్మీలు : సాధనా లక్ష్మీ

కంభంపాటి సత్యనారాయణ

(హోవార్డు సెల్సమ్ రచించిన "డు ఎండ్స్ జస్టిఫై మీన్స్" ఆధారంగా)

విశాలాంధ్ర ప్రచురణాలయం,

విజయవాడ.

2
ప్రచురణ నెం.
ప్రథమ ముద్రణ
భాద్రపదం, 1881
(సెప్టెంబరు, 1959)

వెల : 19 న. డై.

ముద్రణ
స్వతంత్ర ఆర్ట్ ప్రెస్సు,
విజయవాడ.

ॐ క్షాయ : సాధనాలు

4-11-11

11

11

11

మానవుడు ఉత్తమ లక్ష్యాలను కలిగియుండడంతో
 బాటు ఉత్తమసాధనాలనుకూడ చేబట్టాలని విస్తృతంగా మన
 దేశంలో ప్రబోధించింది గాంధీ మహాత్ముడు. లక్ష్యాలు
 మంచి నంతమాత్రాన సాధనాలెలాంటివైనా ఫరవాలేదను
 కోడం పొరబాటని ఆయన ప్రచారం చేశారు. ఈ సూత్రాని
 కాయన నిర్దిష్టరూపం యిచ్చారు. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదా
 నికి వ్యతిరేకంగా స్వాతంత్ర్యకొరకు పోరునల్పడం ఉత్తమ
 లక్ష్యం; యీ లక్ష్యాన్ని సాధించేందుకు అహింసాయుత
 మార్గం చేబట్టాలని ఆయన ఉపదేశించారు. హింసామార్గ
 మవలంబిస్తే లక్ష్యం కూడా కలుషిత మవుతుందని ఆయన
 పదేపదే హెచ్చరించేవారు. తన అనుచరు లీ సూత్రాన్ని
 పాటించడంలేదన్న కారణంచేత ఆయన ఒకసారి సీరాహర
 వ్రతంకూడా చేశారు.

దేశానికి స్వాతంత్ర్యం లభించింది. సోషలిజం తన
 లక్ష్యమని భారత ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. దాన్ని సాధించే
 టందుకు ఉత్తమ సాధనాలు అవసరమని చెబుతోంది. "గాంధీజీ
 సిద్ధాంతాన్నే శ్రీ నెహ్రూ నూతన ఘక్సీలో నూతన పరి
 స్థితుల కనుగుణంగా ప్రచాగం చేస్తున్నారు. ఫిబ్రవరి 23 వ
 తేదీ రేడియో ప్రసంగంలో ఆయన యిలా అన్నారు: గాంధీజీ
 మనకు నేర్పిన, పదే పదే జ్ఞాపకంచేసిన అత్యంత ప్రధానమైన

ఉపదేశం సాధనాల ప్రాముఖ్యత. లక్ష్యాలు మంచి నైసంత
మాత్రాన సరిపోదు. ఎందుచేతంటే, లక్ష్యాలు సాధనాలను
బట్టి రూపొందుతూ ఉంటాయి. ఈ సిద్ధాంతంలో, గాంధీజీ
పద్ధతుల్లో వాస్తవం ఏమైనా ఉంటే, ఆయన వేసిన పునాదుల
మీద మనంకూడా కట్టడాలను నిర్మించాలి.”

ఉత్తమ సాధనాలంటే ఏమిటో శ్రీ. నెహ్రూ నిర్వచించ
లేదు. అయినా, కార్మిక కర్షక తదితర ప్రజాఉద్యమాలను
అణచే సందర్భంలో ఆయన యీ సిద్ధాంతాన్ని ప్రచారం
చేస్తున్నారు. నిరాయుధులైన ప్రజల మీద తుపాకులు కాల్చి
డం, నిర్జన ప్రదేశంలో ప్రజాసేవకుల్ని కాల్చిచంపడం వంటి
చర్యలు ఉత్తమ సాధనాలని ఎవరూ చెప్పరు. అయినా
నెహ్రూ ప్రభుత్వం యిట్టి సాధనాలను ఉపయోగించడానికి
వెనుకాడ్డంలేదు. శ్రీ నెహ్రూ తన సిద్ధాంతాన్ని పునరుద్ధా
టించడం మాననూలేదు.

భారతదేశంలోనే కాదు - ప్రపంచమంతటా సామా
జిక మాన్యును కోరే వారందరిమీదా యిది సిద్ధాంత ఆయు
ధంగా ప్రయోగింపబడుతోంది. ప్రస్తుత సమాజం (దోపిడి
సమాజం) యిలాగే ఉండాలని కోరేవారందరూ తమ
ప్రత్యర్థులమీద చేసే ఆరోపణ! లక్ష్యాలు మంచి నైతే
ఎలాంటి పద్ధతులకైనా వారు వెనుదీయరని. సాధారణంగా వీరు
తమ ప్రత్యర్థుల్ని అడిగే ప్రశ్న : “లక్ష్యం మంచిదైతే సాధనా
లెలాంటివైనా ఫరవాలేదని మీరు నమ్ముతున్నారా?” తరచు
యీ ప్రశ్న దురుద్దేశంతో అడిగేదైయుంటుంది. ఈ ప్రశ్నకు
గురైన వ్యక్తి తన లక్ష్యాన్ని సాధించుకొనేందుకు ఎంత

అవినీతికరమైన కార్యానికై నా జంకడు - అనేభావం స్ఫురిస్తుంది. అంతేకాదు. అతని లక్ష్యం కూడా ఉన్నతమైనది కాదనిపిస్తుంది.

అయినప్పటికీ, యిది సులభంగా త్రోసిపారేయవలసిన ప్రశ్నకాదు; నిర్లక్ష్యం చేయవలసిన ఆరోపణ అసలేకాదు. ముఖ్యంగా సోషలిజం ప్రపంచ వ్యవస్థగా రూపొందిన ఆధునిక యుగంలో యీ ప్రశ్న మనల్ని పడేపడే ఎదుర్కొంటుంది.

ఉ దా సీ న త ప ని కి రా దు

ఈ సమస్యపట్ల మార్క్సిస్టులం చాలవరకు ఉదాసీనతతో మెలగుతున్నామని అంగీకరించాలి. బూర్జువావర్గం ప్రజా ఉద్యమాలను ప్రక్కదారులు పట్టించేందుకు అనుసరించే ఎత్తుగడగా మాత్రమే దీన్ని మనం అర్థంచేసుకొంటున్నాం. వర్గశత్రువు యిలాంటి వాదనలు చేయడం సహజమనీ, వాటికి మనం సిద్ధంగా వుండాలేగాని కంగారు పడకూడదనీ చెప్పుకొని సంతృప్తిపడుతున్నాం. అనేకమంది ఉదారవాదులు, అభ్యుదయకాముకులు సోషలిజంపట్ల అభిమానంగలవారు ముఖ్యంగా మేధావులు యీ సమస్యయెడల ఎంతో ఆసక్తి చూపుతున్నారనే విషయం మన దృష్టిలో అంతగాలేదు. ముఖ్యంగా సోషలిస్టుదేశాల్లో జరిగే కొన్ని ఘటనలు అనేకమంది అభ్యుదయకాముకుల్లో అనుమానాలను రేకెత్తిస్తున్నాయి. అట్టివారి నిజాయితీని శంకించడంగాని, వారు సోషలిజానికి శత్రువులనడంగాని నిరుపయోగం. వారిలో చాలమంది సోషలిజాన్ని అభిమానిస్తారు; సోషలిస్టుదేశాలు నాధించిన విజయాలను బలపరుస్తారు.

ఇటీవల సోవియట్ కమ్యూనిస్టుపార్టీ 20 వ మహా సభలో వెల్లడింపబడిన విషయాలు యిట్టివారి అనుమానాలను మరింత ఎక్కువచేశాయి. లక్ష్యాలు ఉన్నతమైనవయితే సాధనా లెలాంటినైనా ఫరవాలేదనేది కమ్యూనిస్టుల సిద్ధాంతమని ఆచరణ రుజువుచేసినట్లు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

అందుచేత యీ సమస్యను లోతుగా పరిశీలించవలసిన అవసరం ఉంది. మార్క్సిస్టులు దీన్ని స్వయంగా చర్చించడంతోబాటు యితరులనుకూడ యీ చర్చలో పాల్గొనునట్లు ప్రోత్సహించాలి. ప్లాన్ పద్ధతులపై కృశ్చేవ్ యిచ్చిన నివేదిక యీ సమస్యను నలుగురి దృష్టికి తెచ్చింది-నిజమే. కాని దానితోనే అది ప్రారంభంకాలేదు; దానితో సమాప్తమూకాలేదు. నిర్దిష్టమైన చారిత్రక పరిస్థితులలో, సాంఘిక రాజకీయ పరిణామ క్రమంలో మాత్రమే మనం యీ సమస్యను పరిశీలించగలుగుతాం. ముఖ్యంగా, సామ్రాజ్యవాదానికి సామ్రాజ్య వ్యతిరేక శక్తులకూ మధ్య జరుగుతున్న బ్రహ్మాండమైన ఘర్షణను దృష్టిలో ఉంచుకోకపోతే మనం యీ సమస్యకు న్యాయం కలుగజేయజాలం.

సోవియట్ యూనియన్ తన విదేశాంగ విధానంలో, లక్ష్యం ఉన్నతమైనదైతే సాధనా లెలాంటినైనా ఫరవాలేదనే సూత్రాన్ని అమలు జరుపుతున్నట్లు సామ్రాజ్యవాదులూ, వారి తాబేదార్లూ ఆరోపిస్తున్నారు. హంగరీలో సోవియట్ సరిగ్గా యిలాగే వ్యవహరించిందని వారి వాదన. సూయెజ్ ఒడంబడికను ఈజిప్ట్ “ఉల్లంఘించడంలో” ను, ఆల్జీరియన్లు సాయుధ ప్రతిఘటనకు పూనుకోవడంలోను కూడా యిదే

కనిసిస్తుందంటారు వారు. సైప్రస్ టెర్రరిస్టులు, కీన్యా మావ్ మావ్లు తమ లక్ష్యం మంచిదైతే ఎటువంటి పద్ధతు లనుసరించినా ఫరవాలేదని నమ్ముతున్నట్లు వారు చిత్రిస్తున్నారు. టిబెట్ విషయంలో చైనా అనుసరిస్తున్న నీతి కూడా యిదేనని వారి ఆరోపణ. అన్ని దేశాల్లోను కమ్యూనిస్టులమీద బూర్జువావర్గనాయకులు యీ ఆరోపణే చేస్తున్నారు.

ఈజిప్ట్లో నాజర్, ఇండియాలో నెహ్రూ చేస్తున్నది కూడా యిదే.

వీరంతా ఉత్తమ లక్ష్యాలను కలిగియుండడంతో బాటు ఉత్తమ సాధనాలను కూడా చేబట్టాలని తాము విశ్వసిస్తూన్నట్లు చెప్పుకుంటారు. కాని, ఆచరణలో దీనికి విరుద్ధంగా వ్యవహరిస్తారు.

ఇంతకూ, లక్ష్యం ఉత్తమమైనదైతే సాధనా తెలాంటివైనా ఫరవా లేదా? ఈ రూపంలో అడిగే ప్రశ్నకు బొనరిగాని, కాదనిగాని సూటిగా సమాధానం చెప్పడం సాధ్యం కాదు.

కొన్ని లక్ష్యాలను సాధించేందుకు కొన్ని సాధనాలు అవసరమని అందరం అంగీకరిస్తాం. ఏ లక్ష్యాన్నైనా సరే సాధించడానికి ఏ సాధనమైనా చేబట్టవచ్చునని మనలో ఎవరూ చెప్పరు. లక్ష్యం మంచిదయినప్పడే సాధనం సమర్థనీయమని ప్రతివారూ ఒప్పుకొని తీరాలి.

స్థూలంగా మనం కొన్ని చర్యలను ఏవగించుకుంటాం. అయితే, కొన్ని పరిస్థితుల్లో కొన్ని ఉత్తమలక్ష్యాల సాధనకు అవి జరిగితే వాటిని సమర్థిస్తాం. ఒక వ్యక్తి మరోవ్యక్తిని చంప

డం మంచిదని మన మెవ్వరం చెప్పము. కాని ఆత్మరక్షణ కోసం చంపడాన్ని మన న్యాయశాస్త్రం అంగీకరిస్తుంది. యుద్ధ రంగంలో అందరికన్న యెక్కువమందిని చంపినవారు వీరాధి పీరులుగా గౌరవింపబడుతున్నారు. మన మందరం యుద్ధాన్ని ఏవగించుకొంటాం, కాని, కొన్ని పరిస్థితుల్లో కొన్ని ఉత్తమ లక్ష్యాలను సాధించేందుకు (ఉదా : స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడు కొనేందుకు లేదా స్వాతంత్ర్య సంపాదనకు) ఆయుధాలను చేబట్టడం మంచిదనీ, అవసరమనీ సమర్థిస్తాం. అహింసను తన జీవిత లక్ష్యంగా పెట్టుకొన్న గాంధీ మహాత్ముడే, పిరికితనంతో బానిస జీవితం గడపడకన్న చార్జన్యంతో శత్రువును ప్రతిఘటించడం మంచిదన్నాడు. స్త్రీని మానభంగంనుంచి రక్షించడానికి హింసామార్గం చేబట్టవచ్చునన్నాడు.

ఈ సందర్భంలో మనం జ్ఞాపకముంచుకోవలసిన విషయమేమంటే : స్వాతంత్ర్య సంపాదనకై పోరు సల్పడంలో సమస్త పద్ధతులను ఉపయోగించడానికి తనకు గల హక్కును ఏదేశమూ యింతవరకు వదులుకోలేదు. అలాగే ప్రతి సామాజిక వ్యవస్థ తన అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకొనేందుకు సమస్తమైన పద్ధతులను ఉపయోగించడానికి హక్కు కలిగియుంది.

అస్పష్టమైన ప్రశ్న

“లక్ష్యం ఉత్తమమైనదయితే సాధనా తెలాంటినైనా ఫరవాలేదా?” అనే ప్రశ్న చాల అస్పష్టమైనది; దానికి సూటియైన సమానధాంలేదు. “ఆ వస్తువు అంత ఖరీదు చేస్తుందా?” అనే ప్రశ్నలాంటిదది. ఏ వస్తువునుగురించి మాట్లాడుతున్నామో, దాని కెంత ధర చెబుతున్నాడో

తెలుసుకోకుండా, ఎవరు మాత్రం దానికి జవాబుచెప్పగలరు?
 “జీవితం అనుభవించదగ్గదేనా?” అనే ప్రశ్నకూడా యీ తర
 గతి క్రిందికే వస్తుంది. ఈ ప్రశ్నకు ఒక బుద్ధిమంతు డొకసారి
 యిలా జవాబుచెప్పాడు: “అదే నీ అభిప్రాయమైతే అను
 భవించదగ్గదికాదు అది.” అది ఎలాంటి జీవితమో, ఏ సరి
 స్థితుల్లో దాన్ని అనుభవించడమో మొదట చెప్పాలి.
 ఇలాంటిదే మనం పరిశీలిస్తున్న సమస్యకూడా. ఇంత అస్పష్ట
 రూపంలో అడిగే ప్రశ్నకు జవాబుకూడా అస్పష్టంగానే
 ఉంటుంది.

ఇంతకూ సాధనాలంటే ఏమిటి? లక్ష్యాలంటే ఏమిటి?
 ఎత్తు పల్లాలు, సుఖదుఃఖాలు, పాప పుణ్యాలవంటి అవినాభావ
 సంబంధం గల భావాలివి. “సాధనా” లంటే ఒక లక్ష్యానికి
 సాధనాలు; ఒక కోర్కెను యీడేర్చుకోడానికి అవలంబించే
 పద్ధతులు. మనమంతా భుజించేది జీవించడానికే గదా!
 జీవించడం మన లక్ష్యం; భుజించడం సాధనం. కాని భుజించ
 డం జీవిత సౌఖ్యాలలో ఒకటి. అందుచేత మనం భుజించడానికి
 కూడా జీవిస్తాం. కాబట్టి సాధనాలంటే ఏమిటో నిర్వచించా
 లంటే లక్ష్యాలనుకూడా నిర్వచించాలి.

“సాధనా” లంటే ఉత్కృష్టత లేని కొన్ని ఉపాయాలు
 గాను, “లక్ష్యా” లంటే ఉత్కృష్టమైన మానవధర్మాలుగాను
 మనలో చాలమంది భావించడం కద్దు. అనేక దేశాల్లో అనేక
 మంది తత్వవేత్తలు మానవజన్మయొక్క పరమావధి ఉత్కృష్ట
 “లక్ష్యం” ఏమిటో వివిధరీతుల్లో నిర్వచించారు. చాలమంది
 భారతీయ తత్వవేత్తలు మోక్షసాధనం జీవితపరమావధిగా

నిర్వచించారు. శంకరాచార్యుడు జీవాత్మ - బ్రహ్మాత్మల
ఏకత్వాన్ని తెలుసుకోవడమే జీవితలక్ష్యమన్నాడు. ఇందుకు
జ్ఞానసంపాదన మార్గమన్నాడు. నీరంతా వాస్తవ జీవితంతో
సంబంధం లేని లక్ష్యాన్ని పరమావధిగా చూపారు.

ఇక మార్క్సకు పూర్వపు భౌతికవాదులు జీవితమే
లక్ష్యమన్నారు. ఏ వ్యక్తికి ఆ వ్యక్తి సమస్త సౌఖ్యాలను
అనుభవించడమే జీవితపరమావధి అన్నారు. మన దేశంలో
బుద్ధునికి పూర్వం “లోకాయతు” అని పిలువబడే భౌతికవాదు
లీ సూత్రాన్ని ప్రచారం చేశారు. మార్క్సిస్టుల దృష్టిలో
జీవితంయొక్క లక్ష్యం మానవజాతి సుఖసంపదలతో జీవిం
చడం; భౌతికంగాను, సాంస్కృతికంగాను అంతకంతకు ఉన్నత
శిఖరాలందుకోడం; ప్రతి మానవుడు తోడివారితో కలిసి
మానసిక శక్తులను అభివృద్ధి చేసుకోడానికి అంతకంతకు
ఎక్కువ స్వేచ్ఛ సంపాదించడం. రాడికల్ హ్యూమనిస్టులు
కూడా మానవ బౌద్ధత్వాన్ని కోరుతారు; కాని సామాజిక
బౌద్ధత్యంలో భాగంగా దాన్ని వీక్షించరు.

కాబట్టి జీవితపరమావధి అంటే, ఉత్కృష్ట లక్ష్యమంటే
అర్థం ఆదర్శప్రాయమైన ఒక గమ్యాన్ని చేరుకొని అక్కడ
ఆగిపోవడం కాదు. ఎప్పటి కప్పుడు సమస్త అవకాశాలను
వినియోగించుకొంటూ, నూతన లక్ష్యాలను చేరుకొంటూ,
విజయాలమీద విజయాలు సాధిస్తూ కొనసాగించే అనంత
యాత్ర అది. అట్టి యాత్రలో ప్రతి లక్ష్యం ఒక మజిలీ;
మరొక లక్ష్యాన్ని సాధించడాని కదొక సాధనం. ఒక
లక్ష్యాన్ని సాధించడంలో కృతకృత్యుల మయామంటే అర్థం -

అంతకంటే ఉన్నతమైన లక్ష్యం చేరుకోడాని కొక సాధనాన్ని సంపాదించా మన్నమాట.

ఇట్టి గతితార్కిక దృష్టితో మనం యీ సమస్యను పరిశీలించాలి. ఆధునిక యుగంలో మానవజాతి సాధించిన విజయాలను అంచనాకట్టవలసిన పద్ధతికూడాయిదే. పాగ్ మెంటరీ విధానం, వయోజన ఓటింగు పద్ధతి, రహస్య బ్యాలటు మొదలైన లక్ష్యాలకొరకు చాలదేశాల్లో బ్రహ్మాండమైన పోరాటాలు జరిగాయి. హెబియస్ కార్పస్ హక్కు, న్యాయశాఖ విభజన, శాసనసభల్లో ప్రతిపక్షాల హోదా మొదలైనవికూడా యీ తరగతి క్రిందికే వస్తాయి. ఈ హక్కులను పెట్టుబడిదారీ వర్గం తనకు అనుకూలంగా ఉపయోగించుకోవడం లేదా - అనేది వేరే ప్రశ్న. ఈ లక్ష్యాల కోసం ప్రజలు అనేక పోరాటాలు జరపారన్నదే అసలు విషయం. అయితే యివి అంతిమలక్ష్యాలు కావు: వీటిని సాధించడంతో, మన ప్రయాణం ముగియలేదు. ఇంకా ఉన్నతమైన సామాజిక మార్పులకై పోరాడ్డానికవి సాధనాలుగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. అంటే, ఒకానొక దశలో లక్ష్యాలుగా ఉన్నవి మరొక దశలో సాధనాలుగా మార్పుచెందాయన్నమాట.

భారతదేశం యొక్క స్వాతంత్ర్యం విషయమే తీసుకుందాం. పరాయిపాలనకు స్వస్తిచెప్పి స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకొనేందుకు భారత ప్రజలందరినీ వంద సంవత్సరాలు పోరు సల్పాం. ఈ వంద సంవత్సరాల్లోను స్వాతంత్ర్యం మన పోరాట లక్ష్యంగా ఉండేది. ఇప్పుడు ఆ లక్ష్యం యీడేరింది. స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించింది. అంతటితోనే మన పోరాటం

సమాప్తమైందా ? లేదు. రాజకీయ స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధనంగా ఉపయోగించుకొని ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం కొరకు, సోషలిజం కొరకు మనం పోరాడుతున్నాం. అంటే ఒక నూతన లక్ష్యాన్ని సాధించేందుకు స్వాతంత్ర్యమొక సాధనంగా ఉపయోగపడుతోందన్నమాట.

గతితార్కిక సంబంధం

అభ్యుదయకరమైన ప్రతి పరిణామ క్రమంలోను లక్ష్యా లకు, సాధనాలకు మధ్య యిట్టి గతితార్కిక సంబంధం వుండి తీరుతుంది.

దీన్నిబట్టి ఏ సాధనంతో నైనాసరే ప్రతిలక్ష్యాన్ని సాధించవచ్చుననుకోడం పొరబాటు. “ఔను” అనిగాని “కాను” అనిగాని సమాధానం చెప్పలేనంత. అవినాభావ సంబంధం యీ రెండింటిమధ్య ఉందని మాత్రమే దీని అర్థం. ప్రజల అభిప్రాయం కూడా యిదే. ప్రతిచర్యయొక్క ఫలితాన్నిబట్టి దాని మంచిచెడ్డలుంటాయని అంగీకరించడంతోబాటు ప్రజలు ఏ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికైనా సరే కొన్ని సాధనాలను చేబట్ట కూడదంటారు. ఇక్కడే ఉంది చిక్కంతా. లక్ష్యం ఎంత మంచిదైనా దాన్ని సాధించడానికి చేయకూడని పనులేవి ? ఎంత ఉన్నతమైన ఆదర్శంకోసమైనా చేబట్టకూడనంతటి తుచ్ఛమైన, హేయమైన పద్ధతులేవి ? ఎలాంటి లక్ష్యంకోసం ఎలాంటి సాధనాలు పనికివస్తాయి ?

ఇదే మనముందున్న అసలు సమస్య. అంతేగాని, “లక్ష్యం మంచిదైతే సాధనా లెలాంటిదైనా ఫరవాలేదని మీ అభిప్రాయమా ?” అంటూ అస్పష్టరూపంలో అడిగే

ప్రశ్నకాదు మనముందు నిజంగా వున్నది. ఈ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పాలంటే, లక్ష్యానూ, సాధనాలనూ కూడా ఒకే కొలబద్ధతో కొలవవలసియుంటుంది. “అ” అనే లక్ష్యాన్ని సాధించేందుకు “క” అనే సాధనం సమర్థనీయం కాకపోవచ్చు; కాని “ఆ” అనే లక్ష్యాన్ని సాధించడాని కది సమర్థనీయం కావచ్చు. అందుచేత యీ ప్రశ్న ఏ నూపంలో వుండాలంటే “అంగీకృతమైన ఒక నిర్దిష్టలక్ష్యాన్ని సాధించాలంటే ఏ సాధనాలు సమర్థనీయమో నిర్ణయించడం ఎలాగు?”

దీన్నే యింకా సులభమైన మాటల్లో చెప్పాలంటే ఒక లక్ష్యం మంచిదని స్థూలంగా అందరం అంగీకరిస్తున్నామనుకొందాం. అంటే, అందరం దాన్ని నిజంగా కోరుతున్నామన్నమాట. అది నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలనే కావచ్చు; సోషలిజం స్థాపనే కావచ్చు. అప్పుడు దాన్ని సాధించేందుకు ఏ మార్గం ఉత్తమమైనదో స్పష్టంగాను, నిష్పాక్షికంగాను ఆలోచించుకోగలుగాం. ఈ విషయంలో మనమధ్య అభిప్రాయభేదా లేర్పడవచ్చు. కాని మనలో మనం ఒండొరుల్ని నీతిబాహ్యులని నిందించుకోముగదా!

ఒక లక్ష్యం మహోత్కృష్టమైనదని అందరం ఏకాభిప్రాయానికి వచ్చామనుకుందాం. కాని దాన్ని సాధించడాని కవలంబించవలసిన పద్ధతుల విషయంలో ఒకరి అభిప్రాయానికీ మరొకరి అభిప్రాయానికీ పొత్తు కుదరకపోవచ్చు. అప్పుడు మనమంతా సందిగ్ధస్థితిలో పడతాం. అంతేగాని ఒండొరుల్ని అవినీతిపరులని పిలుచుకోము. అట్టి సందిగ్ధస్థితినుంచి బయట పడ్డానికి గల మార్గాలు:

(1) అంగీకృత లక్ష్యం ఉత్కృష్టమైనదనే అంచనాను మార్చుకోడం, (2) సాధనాల విషయమై మరో కొలబద్ధాన్ని స్వీకరించడం, (3) అంగీకృత లక్ష్యాన్ని సాధించేటందుకు కొత్త మార్గమనుసరించడం. ప్టాలిన్ నాయకత్వం క్రింద అనుసరింపబడిన కొన్ని పద్ధతులను గురించి తెలుసుకొన్న తర్వాత సోషలిస్టులు చాల దేశాల్లో యీ ప్థితిలోనే పడ్డారు. ఇట్టి సందర్భాల్లో మనమెంతకాలం గడపగలం? లక్ష్యాన్ని కనుగుణంగాను, ప్రజా బాహుళ్యం అభిమానించే నైతిక ప్రమాణాల కనుగుణంగాను ఉండే సాధనాలనే మనం చేబట్టవలసియుంటుంది. లేనిచో, లక్ష్యంలేని సాధనాలైనా మన ముందుంటాయి, సాధనాలులేని లక్ష్యమైనా మిగులుతుంది. ఈ రెండూ నిరుపయోగమే.

అందుచేత ఒక చారిత్రక లక్ష్యాన్ని మనం సాధించదలచుకుంటే (ఉదా : విదేశీపాలనకు స్వస్తి చెప్పి స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకోడం; పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు బదులు సోషలిస్టు సమాజాన్ని స్థాపించడం), ఒక సమగ్రమైన క్రమబద్ధమైన కార్యక్రమం అవసరమవుతుంది. అట్టి కార్యక్రమాన్ని రూపొందించుకొనేటప్పుడు రెండు ప్రధాన సమస్యలు మన కెదురవుతాయి.

మొదటిది : మనం సాధించదలచుకున్న లక్ష్యానికి అనుగుణంగా సాధనాలున్నాయా? వాటితో మన లక్ష్యాన్ని తప్పకుండా చేసుకోగలమా? ఈ విషయం మనకు మొదటే పూర్తిగా తెలియకపోవచ్చు. కాని అలా చేసుకోడానికి సాధ్యమైనంత అవకాశం గల సాధనాలనే ఎంచుకుంటాం.

అట్టి అవకాశమైనా పరిస్థితుల్ని బట్టి ఉంటుందని మనం జ్ఞాపకముంచుకోవాలి.

బహిరంగమైన ప్రజా సమీకరణకు, ప్రజా పోరాటాలకు అవకాశమిచ్చే ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ దేశంలో ఉన్నప్పుడు ఔరరిష్టుపద్ధతులను చేపట్టాలని ఏ మానవతావాది, పరిపక్వతగల ఏ రాజకీయ నాయకుడు చెప్పడు. 1907 లో ఒక బ్రిటిష్ కలెక్టరుమీద బాంబు విసిరి హత్యనేరంక్రింద ఉరిశిక్ష విధింపబడిన ఖుదీరాంబోసు చర్యను ఈ కారణంతోనే సమర్థిస్తూ గాలగంగాధరతిలక్ “కేసరి” పత్రికలో వ్యాసం వ్రాశాడు. కోర్టులో టేట్ మెంటు యిచ్చాడు. అందుకు ఆయనను ఎవరూ గర్హించలేదు. సరికదా, వేనోళ్ళ కొనియాడారు. హత్యా నేరానికి ఉరితీయబడ్డ భగత్ సింగు దేశభక్తిని కొనియాడు తూనే అతడు చేబట్టిన మార్గం సరియైనది కాదంటూ గాంధీజీ కరాచీ కాంగ్రెసులో ప్రతిపాదించిన తీర్మానభాగం వీగి పోయింది. మామూలు పరిస్థితుల్లో ఔరరిష్టు పద్ధతులను ఏవగించుకొనే వారనేకమంది కెన్యాలోను, సైప్రస్ లోను వేలాది దేశభక్తులు బ్రిటిష్ కసాయిపాలనను తుదముట్టించేందుకు అనుసరిస్తున్న పద్ధతులయెడ సానుభూతి ప్రకటిస్తున్నారు. ఆల్బీరియన్ దేశభక్తులు కొన్ని ప్రత్యేక పరిస్థితుల్లో జరిపిన ఔరరిష్టు చర్యలను ఛెంచి కమ్యూనిస్టు పార్టీ నాయకత్వం విమర్శించినప్పుడు ఆల్బీరియన్ దేశభక్తులు ఆ అభిప్రాయాన్నంగీకరించలేదు. ఈ ఉదాహరణలను బట్టి సాధనాలకూ, లక్ష్యానికీ ఎంత అవినాభావ సంబంధం ఉన్నదో అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఔరరిజం నైతిక సూత్రాలకు పూర్తిగా వ్యతిరేకమని

అభిప్రాయబడ్డ కారుణ్యవాదులంతా ఫ్రాన్స్ మొదలైన ఆక్రమిత దేశాల్లో దేశభక్త దళాలు నాజీలను ప్రతిఘటించేందుకు జరిపిన ఔర్రరిట్టు చర్యలను హృదయపూర్వకంగా బలపరచారు.

నైతిక చైతన్యం

అందుచేత, ఒక అంగీకృత లక్ష్యాన్ని జయప్రదంగా సాధించేటందుకు కొన్ని సాధనాలు పనికివస్తాయా పనికిరావా అనే విషయాన్ని పరిశీలించేటప్పుడు ప్రజాబాహుళ్యం యొక్క నైతిక చైతన్యాని కవి అనుగుణంగా ఉన్నాయా లేవా అనేది ఒక గీటురాయిగా వుండాలి. ఇది మొదటి అంశం.

ఇక రెండవ అంశం : మనం చేబట్టిన సాధనాలు లక్ష్యాన్నే కలుషితంచేయని, నాశనంచేయని స్వభావం కలిగి యున్నవా ? అనేది. నిజానికి మొదటిప్రశ్నకూ, దానికి అవినా భావ సంబంధం వుంది. మనం చేబట్టిన సాధనాలు మన లక్ష్యాన్నే నాశనంచేస్తే అవి దాన్ని జయప్రదంగా సాధించడానికి ఉపయోగపడవుకదా ! స్రస్తుతం మార్క్సిస్టులందరి మీద వస్తున్న ఆరోపణ ఇది. సోషలిజాన్ని సాధించేటందుకు మార్క్సిస్టులు అనుసరిస్తున్న పద్ధతులు నిజమైన సోషలిజాన్ని తీసుకురావనీ, నిరంకుశప్రభుత్వానికి దారితీస్తాయనీ చాలమంది ప్రజాతంత్రవాదులు భయపడుతున్నారు.

ఈ వాదనను మార్క్సిస్టులం చులకనగా త్రోసి పారేస్తున్నాం. సూత్రప్రాయంగా యిది సరియైన వాదనే. ఒక్కొక్కప్పుడు మనం ఒక లక్ష్యాన్ని చేరుకొనేందుకు ఒక కార్యక్రమాన్ని అమలు జరుపుకుంటూ పోతాం. అలా పోయే

టస్సుడు మనం ఆశించిన ఫలితం రాకపోగా, తద్విరుద్ధమైన ఫలితాలు కలుగుతూ ఉంటాయి. బౌద్ధమతం యొక్క చరిత్రే దీనికి తార్కాణం. బౌద్ధమత ప్రచారకులు ప్రారంభ దశలో అనుసరించిన పద్ధతులు తర్వాత దశల్లో విడిచి పెట్టబడ్డాయి. తత్ఫలితంగా బౌద్ధమతం గూపురేఖలేమారి పోయాయి. ఆదిశైవానికి కూడా యీ గతే పట్టింది. క్రైస్తవమతం విషయంకూడా యింతే. భారతదేశంలో అనేక మంది ప్రజాస్వామ్యవాదులు ప్రభుత్వం నేడనుసరిస్తున్న విధానాలను ఏవగించుకుంటున్నారు. కారణమేమంటే, రాజ్యాంగచట్టం నిర్దేశించిన లక్ష్యాలకు పూర్తిగా విరుద్ధమైన పద్ధతులు అనుసరింపబడుతున్నాయి. ప్రజా సహకారంకొరకు పదేసదే చేయబడుతున్న విజ్ఞప్తులుతద్విరుద్ధమైన ఫలితాలనిస్తున్నాయి. సోషలిజాన్ని తన లక్ష్యంగా ప్రకటించుకొన్న ప్రభుత్వం తన విధానాలద్వారా సోషలిజాన్ని సాధించజాలదని ప్రజాతంత్రవాదులు అంతకంతకూ అధికంగా తెలుసుకొంటున్నారు.

సోవియట్ రష్యాలో స్టాలిన్ నాయకత్వంక్రింద 20 సంవత్సరాలు సోషలిస్టు న్యాయశాస్త్రం ఉల్లంఘింపబడ్డందువల్ల ఫౌరహక్కులు అపహరింపబడ్డందువల్ల యిలాంటి ప్రమాదమే వాటిల్లింది. అదృష్టవశాత్తు సోవియటు దేశంలో సోషలిస్టు వ్యవస్థ బలహీనంగాలేదు; అందుచేత ఆ పద్ధతులు దాన్ని నాశనం చేయలేకపోయాయి. కాని ప్రమాదంమాత్రం వాటిల్లింది. లక్ష్యానికి, సాధనాలకూ మధ్య ఏర్పడ్డ ఎరుధ్యమే యిందుకు కారణం. దీన్నే “స్టాలిన్ విషాదగాధ” గా కృశ్చేన్

వర్ణించాడు. ప్టాలిన్ ఏ లక్ష్యకోసం నిలబడ్డాడో, దేన్నైతే పెంచిపోషించదలచుకొన్నాడో ఆ సోషలిస్టు లక్ష్యానికే నష్టం కలిగింది.

ఇట్టి సమస్యలు - లక్ష్యాలకూ, సాధనాలకూ మధ్యగల సంబంధాలు అన్ని మతాల్లోను, జాతీయోద్యమాల్లోను, వర్గ పోరాటాల్లోను, ఉత్పన్నమవుతూనే ఉంటాయి. ఒక పరిస్థితి నుంచి మరో పరిస్థితికి అడుగువేసేటప్పుడు యిలాంటి సమస్యలు అనివార్యంగా మన కెదురవుతూ ఉంటాయి. సామాజిక మార్పు అక్కర్లేవివారి కిలాంటి సమస్యలుండవు. ప్రస్తుత పరిస్థితి యధాతథంగా ఉండడమే వారు కోరేదిగనుక ఎప్పటికీ ఏ సాధనం మంచిదని తోస్తే అప్పటికి దాన్ని ఉపయోగిస్తారు. లక్ష్యాలకు, సాధనాలకుగల సంబంధాన్ని గురించి వారు తలలు బ్రద్దలు కొట్టుకోరు. అలా బ్రద్దలు కొట్టుకోవలసిన అవసరమూ వారికి లేదు.

మార్క్సిస్టుల ప్రత్యేకత

మార్క్సిస్టుల మీద ఎవరెన్ని ఆరోపణలు చేసినా, సాధనాలకూ, లక్ష్యాలకూ గల సంబంధం విషయంలో యితరుల దృక్పథానికీ, మార్క్సిస్టుల దృక్పథానికీ ప్రధానంగా భేదమేమీ లేదు. ఇతరుల్లోలేని ప్రత్యేకతకూడా వారిలోలేదు. మార్క్సిస్టులు లక్ష్యాలు, సాధనాల మధ్య గల గతితార్కిక సంబంధాన్ని ఇతరులకంటే నిశితంగా గుర్తించగలరు. ఇందుకు కారణ మేమంటే, గతితార్కిక పద్ధతిని వారు చైతన్యంతో అమలు జరపగలరు; సమస్తమైన సామాజిక ఘటనలను చారిత్రక దృష్టితో పరిశీలించగలరు. అంతేగాక, మార్క్సిస్టులు

భౌతికవాదంలో విశ్వాసంగలవారు; యితరులందరికంటె వారు వాస్తవ పరిస్థితుల కెక్కువ సన్నిహితంగా వుంటారు; సామాజిక ఘటనలను పరిశీలించేటప్పుడు వారి భౌతిక పునాదులను దృష్టిలో ఉంచుకొంటారు. ఒకవర్గం లేదా సామాజిక గ్రూపు తన లక్ష్యాన్ని గురించి లేదా ఉద్దేశాలను గురించి చేసే ప్రకటనలమీద ఆధారపడకుండా వారి అసలు లక్ష్య మేమిటో, అసలు ఉద్దేశా లేమిటో తెలుసుకొని, వారి ఆధారంమీద నిర్ధారణలను వస్తారు. ఉదాహరణకు సామ్రాజ్యవాదులు, వారి సిద్ధాంతవేత్తలు తాము కోరేది స్వేచ్ఛాప్రపంచమనీ, నెనుకబడిన దేశాలకు సహాయం చేయడం తమ లక్ష్యమనీ, వాసవిధానానికి తాము వ్యతిరేకులమనీ - చేసే ప్రకటనలను మార్కిస్టులు విశ్వసించరు. ఆచరణను బట్టి వారి లక్ష్యాలను, ఉద్దేశాలను నిర్ధారణ చేసుకొంటారు. సోషలిజం తన ధ్యేయమని భారతప్రభుత్వంచేసే ప్రకటనల విషయంకూడా యింతే.

సామాజిక పరిణామక్రమంలో విభిన్నశక్తుల మధ్య ఉత్పన్నమయ్యే సంఘర్షణను మార్కిస్టులు నిశితంగా అర్థం చేసుకుంటారు. అట్టి సంఘర్షణవల్ల ఒకే లక్ష్యం కొందరికి మంచిగాను, మరికొందరికి చెడుగాను పరిణమించవచ్చు. సంఘర్షణ లేనిదే పురోగతి అసాధ్యం, ఎందుచేత? విభిన్న దృక్పథాలు, విభిన్న లక్ష్యాలు గలిగినవారు సమాజంలో ఉండడం వల్ల. అబ్రహంలింకన్ మార్కిస్టు కాడు. అయినా, సమాజంలో విభిన్నగ్రూపుల మధ్య నున్న సంఘర్షణను ఆయన మార్కిస్టులంత నిశితంగానూ పరిశీలించాడు. ఉదాహరణకు 1864 లో ఆయన బాప్టిస్మాన్ సభలో యిలా చెప్పారు:

“గొర్రెల కాపరి తోడేలును తరిమివేస్తాడు; గొర్రెను కాపాడుతాడు. ఇలా చేసినందుకు గొర్రె అత్న తన రక్షకుడుగా, స్వేచ్ఛను ప్రసాదించిన దాతగా పరిగణిస్తుంది. కాని తోడేలు ఆ గొర్రెల కాపరిని స్వేచ్ఛా విధ్వంసకుడుగా పరిగణిస్తుంది...అందుచేత అనేకవేలమంది తమ బానిస శృంఖలాలను ఛేదించుకొని చుండుకు సాగిపోయే పరిణామక్రమం కొందరి దృష్టికి స్వాతంత్ర్య విజయంగాను, మరికొందరి దృష్టికి స్వాతంత్ర్య విధ్వంసంగాను కనిపిస్తుంది.

రెండు నైతిక ప్రతిపాదనలు

పెట్టుబడిదారీ విధానం సోషలిజానికి రెండు నైతిక ప్రతిపాదనలు పరివర్తనచెందే సమస్యపై మార్క్సిస్టులు కొన్ని నిర్ధారణలుచేశారు. అర్థ శాస్త్రాన్ని, మానవజాతి చరిత్రనూ సమగ్రంగా పరిశీలించినమీదట మార్క్సిజం రెండుముఖ్యమైన నైతిక ప్రతిపాదనలు చేసింది.

1. సోషలిజం ఒక మహోత్కృష్టమైన లక్ష్యం. ప్రపంచ చరిత్రలో మొట్టమొదటినారి అది మానవ దోపిడీని నిర్మూలిస్తుంది. ఇద్వారా నిజమైన సోదరత్వాన్ని, సమానత్వాన్ని, విశ్వశాంతిని సాధించేందుకు పునాదులు నిర్మిస్తుంది.

2. సోషలిజాన్ని సాధించేందుకు అనుసరించవలసిన సాధనాలు సోషలిజంయొక్క స్వభావాన్నిబట్టేకాక, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థయొక్క స్వభావాన్నిబట్టి. ప్రజాస్వామ్యం యొక్క స్థాయినిబట్టి, విభిన్నశక్తుల బలాబలాలు తదితర పరిస్థితుల్నిబట్టి నిర్ణయింపబడతాయి.

రెండవ అంశంమీదే నేడు వివాదమంతా కేంద్రీకరింపబడి వుంది. సోషలిజాన్ని సాధించేందు కవసరమైన సాధనాలు సోషలిజం స్వభావం మీదనే పూర్తిగా ఆధారపడితే, దానంత సులభమైన పని ఇంకొకటి ఉండదు. వర్గపోరాట మిక అనవసరమవుతుంది. లక్ష్యాలకు, సాధనాలకు సంబంధించిన సమస్య ఉత్పన్నంకాదు. కాని, సోషలిజం సాధన పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క స్వభావాన్నిబట్టి కూడా ఉంటుంది. తన్నుతాను పటిష్ఠమొనర్చుకొనేందుకు పెట్టుబడిదారీ వర్గం అనుసరించే పద్ధతులను బట్టి - రాజ్యాంగ యంత్రంపై కంట్రోలు, ప్రచార సాధనాలు, నిర్బంధ చట్టాలు, మొదలైనవాటిని బట్టి - కూడా అది ఉంటుంది.

పెట్టుబడిదారీ వర్గం తన శత్రువుల్ని వ్యక్తిగతంగా కొంతకాలం కొనివేయగలదు. సామాజికాభివృద్ధికి తాను ఆటంకమనీ, అందుచేత తన అధికారాలను ఒదులుకోడం మంచిదనీ అది భావించదు. ఆవిధంగా ఎవ్వరూ పెట్టుబడిదారీవర్గాన్ని ఒప్పించలేకు. పెట్టుబడిదారీ విధానాన్నే నాశనం చేయగల మరోవర్గం దాన్ని కూలద్రోయవలసి యుంటుంది.

కాని పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని కూలద్రోయాలంటే అది అనుసరించే పద్ధతులు (లాభాలు సంపాదించేందుకు యితరుల్ని వంచించడం, దోచుకోవడం, హింసించడం వగైరా) పనికిరావు. కేవలం పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క స్వభావాన్ని బట్టి సాధనాలు నిర్ణయింపబడవు. అలా నిర్ణయింపబడితే, ప్రభుత్వాధికారం ఒక పెట్టుబడిదారీ గ్రూపునుండి మరో పెట్టుబడిదారీ గ్రూపుకు మారుతుంది; కొత్త సామాజిక వ్యవస్థ

ఏర్పడదు. మనదేశంలో పూర్వం బానిసవంశస్థులైన కొందరు మహమ్మదీయ చక్రవర్తులు ఢిల్లీలో రాజ్యం పరిపాలించిన విషయం మనందరికీ తెలుసు. వారి పూర్వీకు లొకనాడు చక్రవర్తులకింద బానిసలుగా వుండేవారు. వారు తమ యజమానుల పెత్తనాన్ని కుట్రలద్వారా, హింసాత్మకచర్యల ద్వారా సూలద్రోసి అధికారంలోకి వచ్చారు. కాని వారే మళ్ళీ చక్రవర్తులై బానిసవిధానాన్ని కొనసాగించారు. అట్టి పద్ధతులను అభ్యుదయకాముకు లెన్నటికీ బలపరచరు.

పాత సమాజాన్ని నిర్మూలించి కొత్త సమాజాన్ని స్థాపించదలచుకొన్న వారు కొత్త సామాజిక లక్షణాలకు అనుగుణ్యమైన పద్ధతులనే చేబట్టవలసి యుంటుంది. ప్రజాసామాన్యం విస్తృతంగా పోరాట్లాగ్ పాల్గొనునట్లు చూడవలసి యుంటుంది. అదే సమయంలో కొత్త సమాజాన్ని నిర్మించడాని కవలించించవలసిన సాధనాలు కొంతవరకు అనివార్యంగా ప్రస్తుత వ్యవస్థచే నిర్ణయింపబడతాయి. అమెరికాలో బానిసల విమోచనోద్యమాన్ని ఖండిస్తూ ఆనాడు కొందరు రచయితలు రోగంకన్న బౌషధం ప్రమాదకరంగా తయారైందనే వారు. అట్టివారికి హెన్రీ డేవిడ్ థోరూ సమాధానం చెబుతూ, బానిస వ్యాపారాన్ని బలపరుస్తున్న ప్రభుత్వమే ఇందుకు కారణమన్నాడు. “బౌషధమింకా ప్రమాదకరంగా పరిణమించవచ్చు” నన్నాడు. అందుచేత సోషలిజం సాధనకు అనుసరించవలసిన విధానాలను నిర్ణయించేది సోషలిజమొక్కటే కాదు; కాపిటలిజం యొక్క స్వభావాన్నిబట్టి కూడా అది నిర్ణయింపబడుతుంది.

సోమలిస్తు పరివర్తనకు సంబంధించిన యీ ద్విముఖ సమశ్శను ప్రపంచ మార్క్సిస్టులు అంతకంతకు అధికంగా అర్థం చేసుకొంటున్నాడు. ఒక్కనైపు సోమలిజంయొక్క స్వభావాని కుచితమైన సాధనాలతో దాన్ని సాధించాలి. పట్టిష్టమొనర్చాలి. అంటే ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులను సమగ్రంగా అమలుజరపాలి. అధిక సంఖ్యాక ప్రజలు సమస్త జీవిత పోరాటాల్లోనూ పాల్గొనునట్లు చూడాలి. అంటే ప్రతివ్యక్తిలోను నిబిక్షితంగా పున్న చొరవను, శక్తిముక్తులను పెద్దయెత్తున ఉపయోగంలోకి తీసుకురావాలి. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే, ప్రజాస్వామ్యాన్ని యిదివరకుకంటే అధికంగా ఆచరించాలి. ప్రజలహక్కులను యిదివరకుకంటే అధికంగా కాపాడాలి. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో ప్రజలంతవరకు సాధించిన ప్రజాస్వామ్య హక్కులను పునరుద్ధరించడం, విస్తృతమొనర్చడం అవసరం. రెండోనైపు అతిసూరమైన, నిర్దాక్షిణ్యమైన అల్పసంఖ్యాకవర్గం అధికారంలో ఉండగా సోమలిజం కొరకు కృషి జరగవలసియుంది. ఆ వర్గం తన ఆర్థిక రాజకీయ ప్రాబల్యాన్ని నిలబెట్టుకొనేందుకు ఎలాంటి ఘాతుక చర్యలకైనా వెనుదీయదు. అత్యంత అవినీతికరమైన వాతావరణంలో అత్యున్నతమైన నైతిక ప్రమాణాలను మనం నెలకొల్పవలసియుంది. అందుచేత మన సాధనాలను కొంతవరకు ప్రస్తుత దోపిడీసమాజం నిర్ణయిస్తుంది.

కాబట్టి, నూతన దశకు ప్రయాణం చేసేటప్పుడు మన మార్గం గమ్యాన్నిబట్టి, ప్రస్తుత పరిస్థితుల్నిబట్టి కూడా వుంటుందన్నమాట.

ఈ అన్యోన్య సంబంధాన్ని గుర్తించకపోతే తప్పు మార్గాలను చేబట్టినవార మవుతాం. గమ్యాన్ని మరచిపోతే ప్రస్తుత సామాజిక ప్రమాణాలనే మన ప్రమాణాలుగా స్వీకరించవలసి వస్తుంది. అప్పుడు మనం కోరిన లక్ష్యంకాక తద్విరుద్ధమైనది లభిస్తుంది. ఉదాహరణకు మాకియన్లలో అను ఇటాలియన్ రాజనీతిజ్ఞుడు 16 వ శతాబ్దంలో ఇటలీని బలోపేతమైన, ఐశ్వర్యవంతమైన సమైక్యరాజ్యంగా నిర్మించదలచుకున్నాడు. అందుకు అతి హేయమైన పద్ధతులను సూచించాడు. లక్ష్యం మంచిదైతే సాధనా లలాంటివైనా ఫరవాలేదను సూత్రాన్ని అతడు చాకచక్యంగా సమర్థించాడు. చిన్నచిన్న నగర రాజ్యాలను పరిపాలించే ఇటాలియన్ రాజుల పద్ధతులనే అతడుకూడాబలపరిచాడు. అభ్యుదయకరమైననూతనలక్ష్యాన్ని సాధించేందుకు పాత సాధనాలు పనికిరావన్న విషయ మతడు గుర్తించలేదు. అందుచేతనే మాకియన్లలో బలోపేతమైన, ఐశ్వర్యవంతమైన సమైక్య ఇటలీని స్థాపించలేకపోయాడు.

బ్రిటన్ లో లేబరుపార్టీ లక్ష్యం సోషలిజం. కాని పెట్టుబడిదారీ పార్టీఅయిన కన్సర్వేటివ్ పార్టీ పద్ధతులనే అదికూడా అవలంబిస్తోంది. అందుచేత అది తన లక్ష్యాన్ని సాధించలేక పోతుంది (చాలసార్లు అధికారంలోకి వచ్చినా). ఇండియాలో కాంగ్రెసుపార్టీ విషయంకూడా యింతే. సోషలిజం అనే లక్ష్యాన్ని సాధించాలంటే పెట్టుబడిదారీ పద్ధతు లెన్నటికీ పనికిరావు; కాని భారత ప్రభుత్వం యీ రోజున సరిగ్గా అలాంటి పద్ధతులనే అవలంబిస్తోంది. అందుచేత సోషలిజం కనుచూపు మేరలోకూడ లేకుండా పోయింది.

మన మొక అభ్యుదయకరమైన లక్ష్యాన్ని సాధించ
దలచుకుంటే, దాని కనుగుణ్యమైన కొత్త పద్ధతులను చేబట్టాలి
అభివృద్ధి నిరోధకులు తమ అధికారాన్ని నిలబెట్టుకొనేందుకు
అనుసరించే పాత పద్ధతులు పనికిరావు.

“మంచి”, “చెడు”

చెడు సాధనాలు మంచి లక్ష్యాన్ని సాధించలేవని
చెప్పడం సులభమే. కాని అలా చెప్పినంతమాత్రాన మనం
ఒక్క ఆడుగై నా ముందుకు వేయలేం. “మంచి” అంటే
ఏమిటో, “చెడు” అంటే ఏమిటో మొదట నిర్ధారణకు రావాలి.
ఆ గీటురాయిని లక్ష్యాలకూ, సాధనాలకూకూడ ఉపయో
గించాలి. ముక్కుకుసూతమైన సిద్ధాంతాలు, సందర్భరహితమైన
సూత్రీకరణలు యిందుకు పనికిరావు. “లక్ష్యం మంచిదయితే
సాధనాలు ఎలాంటివైనా ఫరవాలేదు” అనే సూత్రీకరణ సరి
యైన దనడం ఎంత తప్పు, కాదనటం కూడ అంతేతప్పు.
“మానవుడు మానవుడే”, “ప్రభుత్వం ప్రభుత్వమే” మొద
లైన సూక్తుల్ని యిది పోలియుంటుంది. చారిత్రక పరిస్థితుల్ని
దృష్టిలో ఉంచుకోకుండా లక్ష్యాల్ని, సాధనాల్ని పరిశీలించడం
వృథాశ్రమ.

లక్ష్యం మంచిదైతే సాధనా లెలాంటివైనా ఫరవాలేదని
మార్క్సిజం బోధిస్తుందనటం బూటకపు ఆరోపణ. అధి
కారంలో ఉన్నవారు తమ ప్రతికర్షుల లక్ష్యాలను, సాధ
నాలను కప్పిపుచ్చేటందుకు ఉపయోగించే బురఖా యిది. తమ
అధికారాన్నీ, లాభాలనూ వృద్ధిచేసుకోవడమే వారి లక్ష్యం.
గనుక ప్రజల దృష్టిని తమ ప్రత్యర్థుల లక్ష్యాలనుంచి వారు

మరల్చి పూనుకొంటారు. ఇందుకు వారి ప్రత్యర్థుల సాధనాలను వక్రంగా చిత్రిస్తారు.

తరచు యిలాంటి ఆరోపణ చేసేది ప్రపంచాన్ని నిత్యం ఆటంబాంబులతో బెదిరించేవారు; పరాయి దేశాలపై పెత్తనం సంపాదించేందుకు తిరుగుబాట్లను ప్రోత్సహించేవారు; తుపాకి కాల్పులతో స్రజాడద్యమాలను అణచ జూచేవారు; స్రజా కంటకుల దౌర్జన్యకాండకు ప్రోద్బల మిచ్చేవారు. నిరాయుధులయిన స్రజా సేవకుల్ని మన దేశములో పోలీసులు ఒకటరిగా కాల్చి చంపినప్పటికీ కొందరు ఆ చర్యను సమర్థించారు; కాని కార్మికులు శాంతియుతంగా సమ్మె చేసినప్పటికీ దాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నారు. కోటీశ్వరులు చెల్లించవలసిన రాబడి పన్నును ఎగవేసినప్పటికీ వారి యెడల ప్రభుత్వం సడర్చించే “బొదార్యా”న్ని కొందరు సమర్థిస్తారు; కాని రైతులే ఆ పని చేసినప్పుడు వారిని నిందిస్తారు.

లక్ష్యాల విషయంలో విభిన్న వర్గాలమధ్య తీవ్రమైన భేదాభిప్రాయాలుండడంవల్లనే యిలాంటి ఆరోపణ చేయబడుతుంది. మన దేశంలో కార్మిక సమ్మెను, రైతాంగ పోరాటాలను అణచడానికి ప్రభుత్వం, దోపిడీవర్గాలు దౌర్జన్యకాండను ప్రయోగించడంతోబాటు ఆ పోరాటాలలో పాల్గొనేవారంతా అవినీతిపరులనీ, వారి నాయకులు తమ లక్ష్యాన్ని సాధించుకొనేందుకు ఎంతటి హేయమైన పనికైనా ఒడిగడతారనీ నిందిస్తున్నారు. పూర్వం కాంగ్రెసు నాయకుల మీద బ్రిటిష్ పాలకులు యిలాంటి ఆరోపణ చేసేవారు; ఇప్పుడు అధికారంలో నున్న కాంగ్రెసు నాయకులు కూడా కమ్యూని

నిష్టుల మీద సరిగ్గా ఇలాంటి ఆరోపణ చేస్తున్నారు. పూర్వం బ్రిటిష్ పాలకుల లక్ష్యానికి, కాంగ్రెసు నాయకుల లక్ష్యానికి ఎలా చుక్కెదురో, సైన్యం అధికారంలోనున్న కాంగ్రెసు పాలకుల లక్ష్యానికి కమ్యూనిస్టుల లక్ష్యానికి కూడ అలా చుక్కెదురు.

అందుచేత, నిజమైన అభిప్రాయభేదం లక్ష్యాలను గురించేకాని సాధనాలను గురించికాదు. ఏ పోరాటంలో నైనా సరే యిరుపక్షాల మధ్య ప్రధాన విభేదం లక్ష్యాన్ని గురించేగాని సాధనాలనుగురించి కాదు. ఇరుపక్షాలు లక్ష్యానికి ప్రథమ స్థానం, సాధనాలకు ద్వితీయ స్థానం యిస్తాయి. ఏ లక్ష్యాలను సాధించడానికి ఏ సాధనాలు పనికివస్తాయనే విషయం వర్గప్రయోజనాలనుబట్టి ఉంటుంది. అబ్రహం లింకన్ చెప్పినట్లు యీ సమస్యను ఒక పక్షం ఒక విధంగానూ, వేరొక పక్షం వేరొక విధంగానూ పరిశీలిస్తుంది.

మార్క్సిస్టుల దృష్టిలో స్వేచ్ఛలుంటే అర్థం మానవుడు తన జీవితాన్ని నిర్ణయించే సమస్త సరిస్థితుల్ని అంతకంతకు అధికంగా అదుపులో ఉంచుకోగలగడం; ప్రతివ్యక్తి సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి చెందగల అవకాశాలను కల్పించుకోడం, అట్టి స్వాతంత్ర్యవైపు పురోగమించడానికి మంచి సాధనాలు మాత్రమే తోడ్పడగలవు; అలా తోడ్పడగలవాటిని మంచి సాధనాలంటాం. అడ్డుకొనేవాటిని చెడు సాధనాలంటాం.

ఆగస్ట్ 1920 లో కమ్యూనిస్టు యువజన సమితిని ఉద్దేశించి యిలా అన్నారు : “మానవునికి సంబంధించని, వర్గాలను సంబంధించని భావాలనుంచి ఉత్పన్నమయ్యే నీతిని మనం వ్యతి

రేకిస్తాం... శ్రామికవర్గం నడిపే వర్గ పోరాట ప్రయోజనాలకు మన నీతి పూర్తిగా లోబడియుంటుంది. శ్రామికవర్గం నడిపే వర్గపోరాటాల ప్రయోజనాలనుంచి మన నీతి ఉత్పన్నమవుతుంది."

పై వాక్యాలను చాలమంది వక్రంగా వ్యాఖ్యానించారు. లెన్ ఓ సందర్భంలో ఆ మాటలు చెప్పాడో మనం జ్ఞాపకముంచుకోవాలి. ప్రపంచంలో అవతరించిన మొట్ట మొదటి సోషలిస్టు రాజ్యాన్ని నాశనం చేసేందుకు సామ్రాజ్య వాదులు, విప్లవ విద్రోహులు కలిసి అంతర్యుద్ధాన్ని ప్రారంభించిన రోజులవి. అలాంటి పరిస్థితుల్లో లెన్ చెప్పిన పైమాటలు నైతిక సూత్రాలకు వ్యతిరేక మేమీ కావు; సమాజం అంగీకరించిన నైతిక ప్రమాణాల కవి విరుద్ధం కావు. నీతి అనేది అది సాధించే దాన్నిబట్టి, ప్రజలకు అది చూపే మార్గాన్నిబట్టి ఉంటుంది. నీతి వ్యక్తుల నడవడికను నిర్ణయించే భావం మాత్రమే కాదనీ, మానవజాతి పురోభివృద్ధికి తోడ్పడే సాధనమని లెన్ భావించాడు. దీన్నే తర్వాత ఆయనలా వివరించాడు; "మానవ సమాజం ఉన్నత స్థాయిని చేరుకొనేందుకు, కార్మికుల్ని దోచుకొనే విధానాన్ని రూపుమాపేటందుకు నీతి సహాయపడుతుంది." ఇందుకు అత్యున్నతమైన సాంఘిక చైతన్యం, వర్గ ఐక్యత, ప్రజలయెడ ప్రేమ, త్యాగదీక్ష, తాను నమ్మిన సిద్ధాంతంపట్ల శ్రద్ధ మొదలైన లక్షణాలను అలవరచుకోవాలి. అప్పుడు - అంటే నిజంగా ప్రజాతంత్రయుత సమాజం ఏర్పడ్డనాడు - అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలందరికీ తెలిసిన, పాఠ్యగ్రంథాలన్నిటిలోనూ వేల సంవత్సరాలనుంచి బోధింప

Check List

Book Number	PS10710597		Date	22/11/22
Front Cover	NO		Back Cover	NO
Blank Pages	4			
Missing Pages	NO			
Prepared By	Chasy		Cutting By	Chasy
Scanned By	Dorothy		Pages	31